

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за прво тромесечје 2012. године

Јун, 2012. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	1
1.1. Учесници на тржишту	1
Друштва за осигурање	1
Остали учесници на тржишту	2
1.2. Структура портфеља осигурања	2
1.3. Билансна сума и билансна структура	4
Билансна сума	4
Структура активе	4
Структура пасиве	5
2. Показатељи пословања	6
2.1. Солвентност	6
2.2. Квалитет имовине	6
2.3. Покривеност техничких резерви	6
2.4. Ликвидност	7
3. Аутоодговорност	8
4. Закључак	9

1. Тржиште осигурања

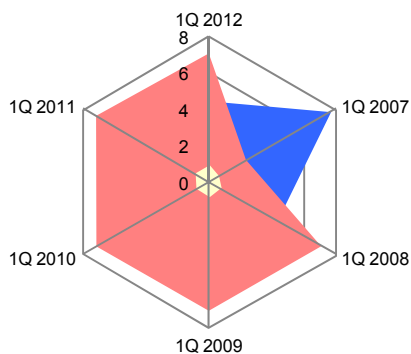
1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

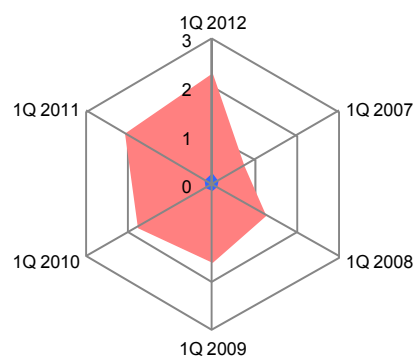
У првом тромесечју 2012. године у Србији послује 28 друштава за осигурање, 2 више него у истом периоду претходне године. Искључиво пословима осигурања бави се 24 друштва, а само пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се 7 друштва, искључиво неживотним осигурањем 11 друштава, а и животним и неживотним осигурањем 6 друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала од 28 друштава за осигурање у првом тромесечју 2012. године 21 је у већинском страном власништву, док је 7 друштава у већинском домаћем власништву.

Премија неживотних осигурања,
у млрд. дин.

Премија животних осигурања,
у млрд. дин.

■ Државно и друштвено власништво ■ Страно власништво ■ Домаће приватно власништво

Уласком на тржиште и добијањем *green field* лиценци (13 од 2005. године), друштва за осигурање у страном власништву у првом тромесечју 2012. године бележе, као и раније (почев од 2007. године) преовлађујуће учешће у премији животних осигурања са 90,3%, премији неживотних осигурања са 56,9%, укупној имовини са 67,9%, као и у броју запослених са 65%.

Остали учесници на тржишту

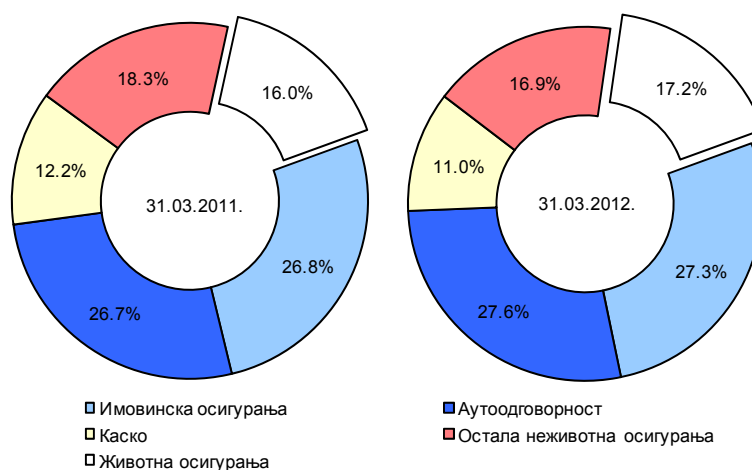
У продајној мрежи, поред друштава за осигурање, учествује и 19 банака које су добиле дозволу за обављање послова заступања, 78 правних лица, 106 физичких лица-предузетника, док је сертификат за заступање односно посредовање добило 13.378 физичких лица¹.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у првом тромесечју 2012. године износила је 14,9 млрд. динара (134 мил. евра или 179 мил. USD)², што представља пораст од 3,9% у односу на исти период претходне године.

У структури премије у првом тромесечју 2012. године учешће неживотних осигурања износило је 82,8%, док се учешће животних осигурања повећало са 16% у првом тромесечју 2011. године на 17,2% у првом тромесечју 2012. године, захваљујући оствареном порасту премије животних осигурања од 11,2% у овом периоду.

Укупна премија према врстама осигурања
у првом кварталу 2011. год. и првом кварталу 2012. год.

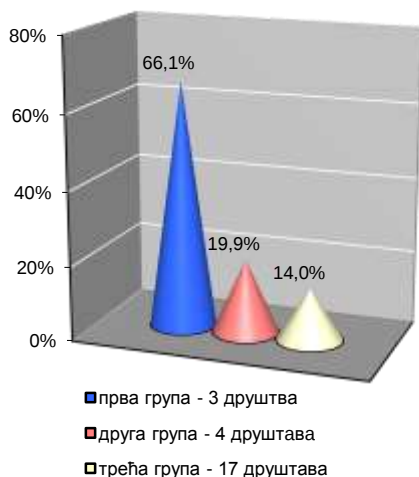
Структура премије у првом тромесечју 2012. године је слична структури у истом периоду 2011. године уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 27,6%, иза

¹ Стање на дан 15. мај 2012. године.

² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 31. март 2012. године.

којег следе осигурање имовине од пожара и других опасности и осталих осигурања имовине – имовинска осигурања са 27,3%, животна осигурања са 17,2% и осигурање моторних возила – каско са 11%.

Учешће у укупној премији по реег групама, први квартал 2012.

Премија неживотних осигурања у првом тромесечју 2012. године бележи раст од 2,5% у односу на прво тромесечје 2011. године. Премија обавезног осигурања од аутоодговорности остварила је раст од 7,6%, имовинских осигурања раст од 6%, док је премија осигурања моторних возила – каско поново забележила пад, овог пута од 6,2%.

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији, извршено у три групе, с тим да прву групу чине 3

друштва са преко 15% у укупној премији, другу 4 друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 17 друштава са мање од 3%, указује на смањење концентрације портфеља у односу на исти период претходне године, када је прва група од 3 друштва покривала 67,4% тржишта, друга, коју је чинило 5 друштва 22,7% и трећа, коју је чинило 14 друштава 9,9%.

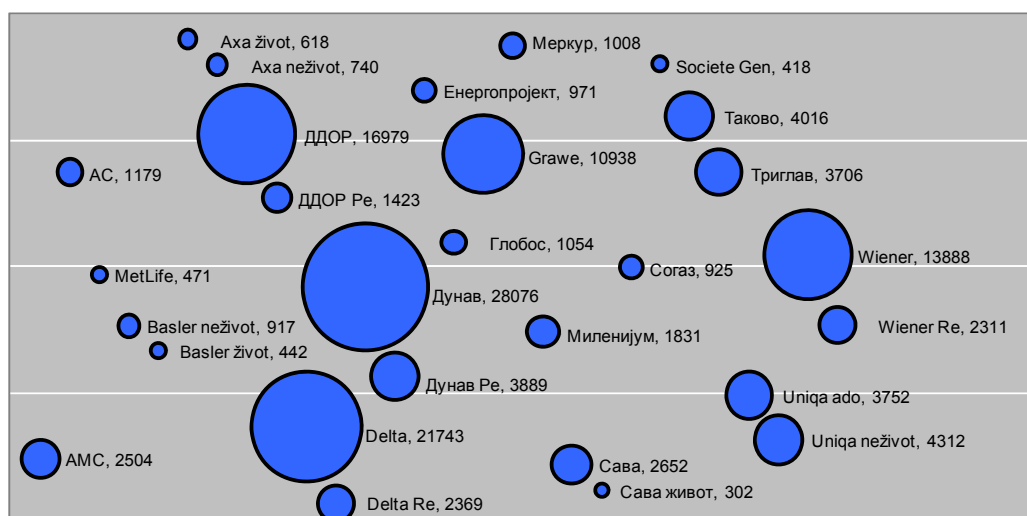
Концентрација на тржишту мерена *Herfindahl Hirschman*-овим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за осигурање, је умерена са тенденцијом даљег смањивања и то са 1143 у првом тромесечју 2011. године на 1110 у првом тромесечју 2012. године.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је у првом тромесечју 2012. године на 133,4 млрд. динара, и то за 10,1% у односу на исти период претходне године.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 31. 03. 2012.
у мил дин.

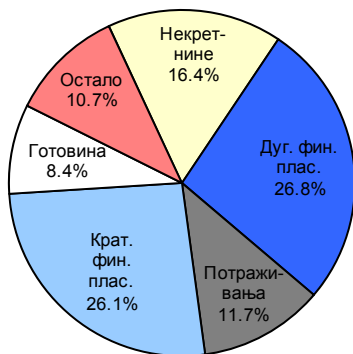
Структура активе

У структури активе друштава за осигурање, са стањем на дан 31.03.2012. године, 50,8% односи се на обртну имовину (од чега на краткорочне финансијске пласмане 24,1%, а на потраживања 12,1%), док се 49,2% односи на сталну имовину (од чега 32,8% на дугорочне финансијске пласмане, а 15% на некретнине).

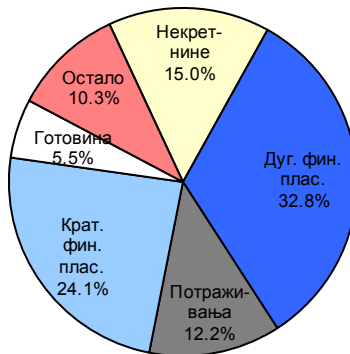
У поређењу са први тромесечјем 2011. године када је учешће обртне имовине износило 55,6% (од чега краткорочни финансијски пласмани 26,1%, а потраживања 11,7%), а сталне имовине износило 44,4% (од чега дугорочни финансијски пласмани 26,8%, а некретнине 16,4%), може се закључити да се структура активе донекле променила.

Наиме, дугорочни финансијски пласмани су у првом тромесечју 2012. године остварили највећи раст у односу на исти период 2011. године, по стопи од 34,8% и доминантно учешће у активи, док је у истом периоду уочљив и благи раст учешћа потраживања у оквиру обртне имовине, и то са 11,7% на 12,2%.

Структура aktive
на дан 31. 03. 2011.

Структура active
на дан 31. 03. 2012.

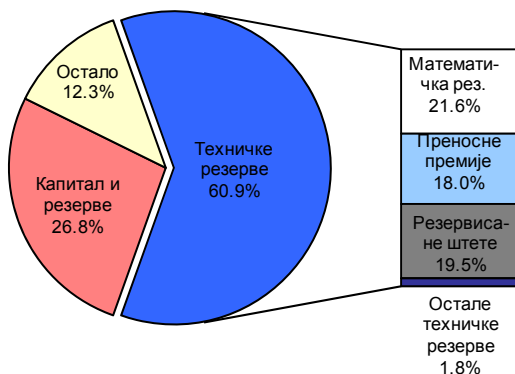

Структура пасиве

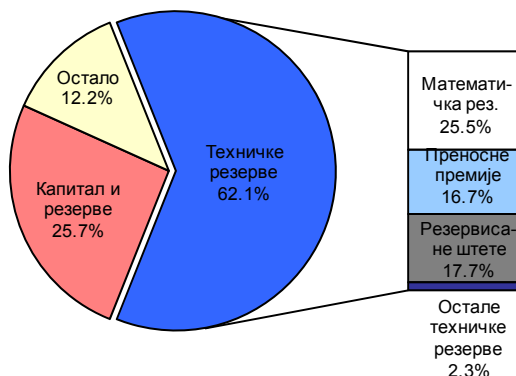
У структури пасиве на дан 31.03.2012. године техничке резерве исказују учешће од 62,1%, а капитал и резерве 25,7%.

У првом тромесечју 2012. години задржано је преовлађујуће учешће издвајања средстава у техничке резерве. Док капитал у износу од 33,9 млрд. динара у првом тромесечју 2012. године бележи раст по стопи од 4,8%, техничке резерве у износу од 81,9 млрд. динара у посматраном периоду бележе раст од 11,4%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва, са стопом раста од 28,6%.

Структура пасиве
на дан 31.03.2011.

Структура пасиве
на дан 31.03.2012.

2. Показатељи пословања

2.1. Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 31.3.2012. године је износила 16 млрд. динара, а гарантна резерва 29,4 млрд. динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности је износио 191,87%, док код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 178,57%.

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у 2011. години и првом тромесечју 2012. године респективно износи 38,09% и 38,57% и указује да и поред повећања учешћа облика активе коју може карактерисати отежана наплативост, способности друштава да измире своје обавезе није значајно промењена.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 8,01% у 2011. години на 6,69% у првом тромесечју 2012. године. На промену вредности овог показатеља у овим друштвима утицао је номинални пад наведених облика активе.

2.3. Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, након покривености техничких резерви током 2011. године, у првом тромесечју 2012. године уочава се непотпуна покривеност техничких резерви. Наиме, према подацима достављеним од стране друштава за осигурање, покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive у првом тромесечју 2012. године износи 94,89%, док је у 2011. години износила 99,35%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive у првом тромесечју 2012. године износи 101,81%, док је у 2011. години износила 101,51%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве *неживотних осигурања* у првом тромесечју 2012. године највећим делом биле су покривене државним хартијама од вредности са 30%, депоновањем код банака са 26%, као и готовином са 10%, инвестиционим некретнинама са 9% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 8%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у хартије од вредности са 86%, а затим следи депоновање код банака са 10%.

2.4. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама оно мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рачуности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. Обзиром да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у првом тромесечју 2012. године износи 104,37%, а у 2011. години је износио 105,17%, што указује на задовољавајући ниво ликвидности.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у првом тромесечју 2012. године износи 158,76%, а у 2011. години је износио 179,77%.

Кретање овог показатеља указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза. Смањење износа краткорочних средстава умањених за залихе условљено је, пре свега, повећаним пласманима друштава за осигурање у хартије од вредности издате од стране државе.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у првом тромесечју 2012. године се бавило 12 друштава за осигурање.

Након пада премије осигурања од аутоодговорности крајем 2011. године, у првом тромесечју 2012. године забележен је њен раст у односу на прво тромесечје 2011. године од 7,6%.

Концентрација портфеља у овом сегменту је благо повећана обзиром да у првом тромесечју 2012. године три друштва за осигурање са највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 61% тржишта, док су у истом периоду претходне године три друштва са највећим учешћем покривала 59,5% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља првог тромесечја 2012. године и истог периода 2011. године, може се закључити да је дошло до побољшања тренда стања и развоја на тржишту осигурања. Издвајају се следеће промене у првом тромесечју 2012. године:

- Остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 10,1% и она износи 133,4 млрд. динара;
- Остварено је повећање капитала од 4,8% и он износи 33,9 млрд. динара;
- Остварено је повећање техничких резерви од 11,4% и њихова потпуна покривеност у животним осигурањима, уз непотпуну покривеност у неживотним осигурањима;
- Повећано је учешће пласмана у дугорочне хартије од вредности;
- Остварено је повећање укупне премије од 3,9% и она износи 14,9 млрд. динара;
- Учешће неживотних осигурања од 82,8% у укупној премији је и даље доминантно. Премија неживотних осигурања бележи раст од 2,5%, при чему осигурања од аутоодговорности и имовинска осигурања бележе раст, а осигурање моторних возила – каско пад;
- Животна осигурања повећавају учешће у укупној премији са 16% на 17,2%;
- Концентрација на тржишту мерена *Herfindahl Hirschman*-овим индексом је умерена, са тенденцијом даљег смањивања;
- Број друштава за осигурање повећан је са 26 на 28, уз увећање броја запослених на 11.437 по стопи од 2,5%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерних контрола, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система.

Посебно треба истаћи важност доследног поштовања прописа из области обавезног осигурања у саобраћају, нарочито у погледу ажурности у исплати штета, трошкова спровођења осигурања и примени бонус-малус система.

Такође, ту су и едукација и припрема за имплементацију новог методолошког оквира за управљање ризицима, *Solvency II*. Наиме, адекватно управљање ризицима од кључног је значаја за успешност пословања осигураваача. Управо то је и суштина директиве *Solvency II*, према којој се од

осигуравача захтева сагледавање и квантификовање свих врста ризика којима су изложени у свом пословању, као и ефикасније управљање овим ризицима. Она уводи софистицираније захтеве солвентности у циљу обезбеђења довољног капитала за ризике којима су друштва за осигурање изложена. Планирана примена захтева директиве, према нацрту новог Закона о осигурању у Србији је од уласка у ЕУ.